

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО
ПРАВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

29 жовтня 2025 року

**Біла Церква
2025**

СЕРГЄЄВ О.В., магістрант

Науковий керівник – **ЛИННИК Т.В.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОЛІЗІЯ МІЖ ПРАВОМ НА ПРАЦЮ ТА ЕКОНОМІЧНИМИ ІНТЕРЕСАМИ ДЕРЖАВИ

Розглянуто колізію між правом на працю та економічними інтересами держави, проаналізовано баланс гарантій і доцільності та окреслено шляхи вдосконалення правового регулювання.

Ключові слова: колізія права, право на працю, економічні інтереси держави, Конституція України, зайнятість.

Право на працю є фундаментальним правом людини, закріпленим у ст. 43 Конституції України [4], яка гарантує кожному можливість заробляти собі на життя працею, обраною за власним бажанням. Водночас економічні інтереси держави нерідко вимагають скорочення бюджетних видатків, оптимізації підприємств, реформування ринку праці, що призводить до звільнень працівників та обмеження доступу до певних сфер діяльності. У таких випадках виникає колізія між реалізацією індивідуальних трудових прав та прагненням держави до економічної стабільності.

Законодавство України намагається врегулювати цю суперечність. Кодекс законів про працю України (статті 2, 21, 36, 40–41) передбачає гарантії трудових прав та визначає підстави звільнення з економічних причин [2]. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. встановлює механізми захисту від безробіття, серед яких допомога та програми перекваліфікації [1]. Водночас ст. 64 Конституції України дозволяє тимчасові обмеження трудових прав під час воєнного чи надзвичайного стану, що підсилює пріоритет економічних і безпекових інтересів держави [4]. Важливим орієнтиром виступають і міжнародні стандарти, зокрема Конвенція МОП № 122 «Про політику в галузі зайнятості» [3].

Незважаючи на наявність правових механізмів, на практиці відсутній належний баланс між економічними потребами держави та соціальними гарантіями. Надмірне скорочення видатків без урахування довгострокових наслідків призводить до зростання безробіття, трудової міграції, тінізації економіки та зниження рівня життя населення.

Способами подолання колізії між правом на працю та економічними інтересами держави може стати розробка комплексних державних програм зайнятості, які мають орієнтуватися не лише на збереження існуючих робочих місць, а й на створення нових. Особливу увагу варто приділяти розвитку малого та середнього бізнесу, адже саме ця сфера здатна стати основою економічної стабільності та забезпечити ширші можливості для реалізації права громадян на працю.

Щобільше, важливим напрямом є впровадження активної політики перекваліфікації та професійного навчання для тих, хто втратив роботу внаслідок економічних реформ чи реструктуризації підприємств. Такі заходи дадуть можливість адаптувати працівників до нових умов ринку праці, зменшити рівень безробіття та підвищити конкурентоспроможність робочої сили.

Необхідним є і збалансування законодавства у сфері праці. Зокрема, потребують уточнення положення Кодексу законів про працю України щодо підстав звільнення працівників з економічних причин, адже вони мають супроводжуватися розширеними соціальними гарантіями. Це дозволить захистити права громадян і водночас забезпечити роботодавцям гнучкість у прийнятті економічно обґрунтованих рішень [5].

Суттєву роль відіграє розвиток системи соціального діалогу між державою, роботодавцями та профспілками. Ефективна взаємодія цих суб'єктів здатна сприяти ухваленню рішень, які враховуватимуть як економічні інтереси держави, так і трудові права працівників. Це особливо актуально у періоди економічних криз, коли виникає потреба у спільному пошуку компромісів.

Водночас національне законодавство потребує подальшої гармонізації з міжнародними стандартами. Виконання положень Конвенцій МОП, зокрема Конвенції № 122 «Про політику

в галузі зайнятості», має стати одним із ключових орієнтирів для України [3]. Це дозволить не лише забезпечити продуктивну і вільно обрану зайнятість, але й гарантувати відповідність державної політики у сфері праці міжнародним зобов'язанням та стандартам захисту прав людини.

Отже, колізія між правом на працю та економічними інтересами держави є складним правовим явищем, що потребує врівноваженого підходу. Її подолання можливе шляхом поєднання економічних реформ із реальними гарантіями трудових прав, що забезпечить і стабільність держави, і належний рівень соціального захисту громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховна Рада України. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
2. Верховна Рада України. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-08 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Верховна Рада України. Конвенція МОП № 122 «Про політику в галузі зайнятості» від 09.07.1964 р. №993_062 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_062#Text
4. Верховна Рада України. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Національний інститут стратегічних досліджень. Дефіцит робочої сили в Україні та внутрішні резерви його подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/defitsyt-robochoyi-sily-v-ukrayini-ta-vnutrishni-rezervy-yoho>

УДК 336.71(100):339.9

КОГУТЕНКО Д.В., магістрант

Науковий керівник – **МАЛИШКО І.В.**, старш. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

СВІТОВИЙ БАНК І ЙОГО РОЛЬ У ГЛОБАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Досліджено, як діяльність Світового банку впливає на глобальний економічний розвиток, соціальну сферу, екологічні процеси та політичні відносини між державами. Проаналізовано його місце у світовій фінансовій системі, інструменти підтримки, сучасні виклики та перспективи співпраці з Україною.

Ключові слова: Світовий банк, глобалізація, міжнародні фінансові організації, сталий розвиток, міжнародне кредитування, Україна.

Світовий банк, створений у 1944 році на Бреттон-Вудській конференції, є однією з провідних міжнародних фінансових організацій. Він складається з п'яти інституцій, серед яких найвідоміші — Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) та Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Ця структура дозволяє банку поєднувати функції кредитора та аналітичного центру, надаючи державам, що розвиваються, не лише фінансову допомогу, а й експертну підтримку та консультації щодо реформ і стратегічного розвитку. Важливо зазначити, що Світовий банк не обмежується однією сферою, а охоплює широкий спектр питань: економічний розвиток, соціальні програми, екологічні проекти та зміцнення інституційної спроможності держав.

Головною метою Світового банку є скорочення бідності та забезпечення сталого економічного зростання. Для цього організація реалізує довгострокові програми розвитку, підтримує реформи у сферах економіки, освіти та охорони здоров'я, а також стимулює приватні інвестиції в країнах, що розвиваються. Через такі заходи банк сприяє підвищенню рівня життя населення, розвитку людського капіталу та формуванню стабільної соціально-економічної бази для майбутнього розвитку.

Світовий банк використовує різноманітні фінансові інструменти для досягнення своїх цілей. Довгострокові кредити та пільгове фінансування дозволяють країнам вкладати кошти в інфраструктуру, охорону здоров'я та освіту. Міжнародна фінансова корпорація (МФК) інвестує в приватний сектор, стимулюючи економічну активність та створення робочих місць, а Агентство з багатосторонніх інвестиційних гарантій (MIGA) забезпечує страхування ризиків для інвесторів. Для України, наприклад, ці інструменти проявилися у програмах

Сморода П.О., Сімакова С.І. Проблеми доказування корупційних правопорушень в Україні.....	87
Старікова С.О., Настіна О.І. Самовільне зайняття земельної ділянки: правові наслідки та шляхи вирішення проблеми.....	89
Гроза В.С., Мельник В.О. Правове регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів агробізнесу.....	90
Кармазіна Л.С., Настіна О.І. Проблеми використання земель, що опинилися під тимчасовою окупацією.....	92
Когутенко Д.В., Настіна О.І. Право спільної власності на землю: юридичний зміст та практика застосування.....	94
Катаєв Я.Д., Мельник В.О. Правові аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу України в умовах воєнних викликів.....	95
Нестеренко Н.Є., Настіна О.І. Особливості орендного землекористування під час воєнного стану.....	97
Бойко І.О., Настіна І.О. Судова практика щодо земельних спорів: сучасні тенденції та особливості в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	98
Кирилюк Д.В., Настіна О.І. Роль кадастру в системі земельних відносин України.....	100
Мусієць А.А., Настіна О.І. Способи захисту прав на землю під час воєнного стану: законодавство та практика.....	100
Придатченко М.Ю., Настіна О.І. Колективна власність на землю: історичні та сучасні аспекти правового режиму земельної частки (паю).....	102
Фролова К.А., Настіна О.І. Правовий режим земель природоохоронного призначення.....	104
Шаповал Н.О., Обіюх Н.М. Правові питання використання термальних вод в Україні.....	105
Хижняк С.Г., Настіна О.І. Право приватної власності на землю в умовах воєнного стану.....	107
Чередніченко К.А., Мельник В.О. Нетарифне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції.....	109
Бойко І.О., Пахомова А.О. Єдиний патент Європейського союзу та його значення для України.....	110
Гамоцький Я.В., Линник Т.В. Колізії в аграрному праві України щодо громадян, іноземців і осіб без громадянства.....	112
Гамоцький Я.В., Малишко І.В. Еволюція міжнародних торговельних угод у ХХІ столітті.....	114
Кармазіна Л.С., Пахомова А.О. Патентне право і принцип свободи конкуренції: межі правомірного використання винаходу.....	115
Костюк Р.М., Пахомова А.О. Патентне право в Україні: вплив законодавства ЄС на національну практику та гармонізацію нормативної бази.....	116
Матвієнко М.О., Пахомова А.О. Порівняльний аналіз ключових проблем аграрного та земельного права.....	117
Панченко О.М., Пахомова А.О. Роль ветеранів у відновленні та розвитку аграрного сектору України.....	119
Придатченко М.Ю., Пахомова А.О. Проблеми патентування медичних препаратів під час воєнного стану.....	120
Сергєєв О.В., Ковальчук І.В. Роль СОТ у врегулюванні міжнародних торговельних спорів: виклики та перспективи для України.....	122
Сергєєв О.В., Настіна О.І. Земельний сервітут: види, правове регулювання та проблеми реалізації.....	123
Сергєєв О.В., Линник Т.В. Колізія між правом на працю та економічними інтересами держави.....	125
Когутенко Д.В., Малишко І.В. Світовий банк і його роль у глобальному розвитку.....	126
Кириченко В.В., Малишко І.В. Особливості державного фінансового контролю у сфері оборонних закупівель в умовах воєнного стану.....	127